

דברי תורה מאת
רבי מנחם מנדל
פוזרניץ שליט"א
(רעוא דרעוין
פרשת שמיני תשפ"ה
ביהמ"ד באר ישראל)

גיליון כ"ג
פרשת שמיני
תשפ"ז

הקריאה מעוררת את הזמן

מסע הטהרה לקראת מתן תורה

חג הפסח חלף הלך לו, ועומדים אנו בפרשת שמיני, בתוככי ימי ספירת העומר. פרשיות אלו הנקראות בימים שבין פסח לעצרת, כולן מכוונות להכנה למתן תורה. בפרשה זו נאמרו מצוות הקדושה והטהרה. קדושת המאכלים וטהרת האדם. וכן לאחר מכן בפרשיות תזריע ומצורע נזכר סדר טהרת האדם בגופו ובנפשו. גם פרשיות אחרי הקדושים עוסקות בענייני הקדושה, ובפרשת אמור נזכרה ספירת העומר בפירוש (ויקרא כג טו): "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּצְרַת הַשֶּׁבֶת מִיּוֹם הֵבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפֵה שֶׁבַע שְׁבֻתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה". הכל למען הכנת ישראל לקבלת התורה.

הן נודע כי הימים הקדושים הללו, כימי חול המועד הם נחשבים, כאשר חג הפסח כיום טוב ראשון, וחג השבועות כיום טוב אחרון (ראה רמב"ן ויקרא כג לו). אולם כדי לזכות להרגשת הלב בזה צריך האדם להאיר בליבו את קדושת ימי הספירה, שכן סוף כל סוף ימי מעשה המה, בהם יצא האדם לפעול ולמלאכתו.

הרגשת קדושת הימים

מעשה באחד מחסידיו של הרה"ק רבי יעקב משה מקאמרנא זיע"א, שבא אצל רבו אחר הפסח, והתאונן לפניו כי אינו מצליח כלל להרגיש את תוקף קדושת הימים הקדושים הללו, וכל הרגשתו כמי שיצא מקודש לחול. והרי כבר אמר הכתוב (תהלים קיח כז) "אֶסְרוּ חַג בְּעֵבְתֵיכֶם", שיש לו לאדם לקשור עצמו בחבלים אל קדושת החג, והנה זה עתה חלפו ימי המועד וכבר פגה השפעתם.

אמר לו הרבי: "ודאי, הרי קרובים אנו לזמן מתן תורתנו, ובקשתך מובנת ורצויה לזכות להארת הזמנים הקדושים. אולם אמור נא לי, כיצד אתה פועל כדי להרגיש בדבר".

השיב החסיד: "מתפלל אני לקדוש ברוך הוא שיעזרני ויזכני להרגיש בקדושה העליונה".

הנטהר מלמטה – מטוהרין אותו מלמעלה

על כך האיר הרבי מקאמרנא יסוד גדול ועצום: "ידועה היא המשנה בסוף יומא (פה:), 'אמר רבי עקיבא, שאריכם ישראל, לפני מי אתם מטוהרין, מי מטוהר אתכם – אביכם שבשמים, שנאמר (יחזקאל לוה) 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', ואומר (יחזקאל לוה) 'מקוה ישראל (ה)', מה מקוה מטוהר את הטמאים – אף הקדוש ברוך הוא מטוהר את ישראל'. ויש להבין, הרי לכאורה כפל לשון יש כאן, ולא כפל לשון בלבד, אלא סתירה לכאורה. האם ישראל מטוהרים מעצמם לפני ה', או שה' הוא המטוהר אותם.

אלא פירושו הדברים כך הוא; 'לפני מי אתם מטוהרין, מי' בגימטריא חמישים, אלו חמישים ימי הספירה, שבהם ישראל מטוהרין עצמם לפני ה'. אולם 'ומי מטוהר אתכם' – ביום ה'מ"ב – הוא היום החמישים – הקדוש ברוך בכבודו ובעצמו מטוהר את ישראל. אמור מעתה" – כך סיים הרבי את דבריו ואמר

לחסיד – "עיקר ההכנה ליום מתן תורה, היא בטהרתו של ישראל. אם כן מוטב לך להרגיל עצמך בטבילה במקוה טהרה, לטהר ולקדש עצמך לפני ה', ובהזת תזכה להרגשת הלב הנאותה לימים אלו". וכבר אמרו צדיקים, כי מקוה הוא מלשון קיווי, על דרך מה שאמרו חז"ל (ברכות לב:): "אמר רבי חמא ברבי חנינא, אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר (תהלים כז יד) 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'".

ספירה לטהרה

עומדים אנו בימים קדושים ומיוחדים ביותר, ימי רוממות ועלייה, ודווקא בימים אלו קוראים אנו בתורה הקדושה את פרשיות הטהרה, הן במה שמחוץ לאדם כבעלי החיים והמאכלים, והן בטהרת האדם עצמו, וכפי שפירטנו למעלה. ומלבד זה בפרשיות בהר ובחוקותי לומדים אנו על שבת קודש ושבת הארץ, הפקרת הקנינים הגשמיים וספירת שבע שבתות תמימות כשבעה נקיים, וכפי שביאר רבינו האור החיים הקדוש בפסוק (ויקרא כג טו) "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם", כי שבע פעמים שבע היא טהרה כפולה ומיוחדת.

מקוה מים יהיה טהור

כאמור, אחד מיסודות הטהרה הוא הטבילה במקוה, ומקורו בפרשתנו – פרשת שמיני (ויקרא יא לו): "אֶךְ מֵעַן וְבוֹר מִקְוֵה מַיִם יִהְיֶה טְהוֹר". בפירוש ראשון פירש רש"י כי הם עצמם אינם מקבלים טומאה, כדין כל דבר המחובר לקרקע. אולם בפירושו השני כתב כי כאן נלמד שהטובל בהם מטומאתו יהיה טהור.

דבר מופלא אמר הרה"ק בעל הדברי ישראל ממוד"ץ זיע"א, כי בונהג שבעולם אדם החולה במחלה מדבקת חוששים שלא להתקרב אליו כדי שלא להיזקק על ידו. אך בעינינו אנו רואים כי במקוה טהרה טובלים הבריאים עם החולים יחד, ואין אחד מהם ניזוק. כי מקוה אינו מקבל טומאה.

הרי כאן חיבור שני פירושי רש"י יחד, כי מה שהמקוה מטהר, הוא באופן שאינו מטמא ולא נגרם ממנו נזק.

מקוה אותיות 'קומה'

בספה"ק דגל מחנה אפרים (ויקרא, פרשת תזריע) כתב ש'מקוה' אותיות 'קומה', ומרומם הוא את קומת האדם (ולהלן נביא את דבריו בהרחבה). ובמקום אחר (ליקוטים) דרש בזה את לשון הכתוב (תהלים מד כז) "קוּמָה – עֲזָרְתָה לָנוּ", כי בכח טהרת המקוה – אותיות 'קומה' – יזכה האדם לסייעתא דשמיא גדולה.

ועל הרה"ק רבי חיים מטשרנוביץ זיע"א, בעל מחבר ספרי 'באר מים חיים' ו'סידורו של שבת', מסופר כי בכל שבת היתה קומתו גבוהה כשיעור ראש יותר מקומתו בימות החול, אולם איתותי היה חל הדבר – אחר ששב מן המקוה לטהר עצמו לכבוד הדבר –

אם כן, מבקשים אנו לעסוק בעניני קדושת המקוה וכוננת המקוה, ועל ידי זה להבין את העבודה הפנימית הנועדה לימים קדושים אלו.

דרך קצרה וארוכה

פתח דברינו יאיר במעשה.

על דרך הכלל, רגילים לבנות את המקוה בסמוך לבית הכנסת, כדי שקודם התפילה יוכלו להיטהר מכל טומאה. אולם משום מה בעיר פרימישלאן לא עשו כן, ולא זו בלבד, אלא שהיה מקום הטבילה עשוי מתחתית ההר, וכדי להגיע לשם היו צריכים להקיף מדרון תלול ומסוכן, עד שהיה קושי גדול ונסיון לבני העיר לילך ולטבול.

מורגל היה בפי אנשי פרימישלאן, כי שתי דרכים מובילות אל מקום הטהרה; אחת קצרה שהיא ארוכה, והשנייה ארוכה שהיא קצרה. קצרה שהיא ארוכה – לרדת את המדרון כולו בריצה, אשר אמנם תביא את היורד למטה במהירות גדולה, אולם סכנת הנפילה קרובה ומצויה, והנופל שם מסתכן בריסוק אברים רח"ל, ולכל הפחות יוכה מכות נאמנות משיני הסלעים ויהיו בגדיו קרועים ומטונפים. לעומת זאת ישנה דרך ארוכה שהיא קצרה, להקיף את כל ההר ולילך מסביב, ובדרך זו מובטח לו לאדם שגיעע למחוז חפצו שלם בכליו ובגופו – בגדי הגוף ובגד הנשמה.

אמנם כל זאת בימות הקיץ, כאשר היה מזג האוויר נעים ונוח. אולם בימות החורף הקשה שבמדינות אירופה, היה הדבר קשה מאוד. כי להקיף ולילך בדרך הארוכה לא יכלו, שכן קור גדול שרר שם והשלגים הגיעו עד מעל לברכיים, ואילו בדרך הקצרה היתה הסכנה כפולה ומכופלת, כי עתה מלבד היות המדרון תלול היתה בו גם סכנה להחליק ולשבור יד או רגל חלילה.

זמורק וזוטוף במים

אחד היה הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן, אשר שמו הלך לפניו כפועל ישועות בקרב הארץ, ולא חשש כלל מכל מה שיעזובו לטבול אחר שטהור הוא ועומד, והיכן הוא המקור לזה, האם גזירה חדשה היא.

השיבו רבי מאיר בבת שחוק: "הלא מקרא מפורש בפרשת צו אני דורש (ויקרא ו כא) 'וְשִׁטְף בְּמַיִם, וְ'מורק' הוא השוק בלשון אידיש, אם כן הבא מן השוק יש לו לשטוף עצמו במים לטהר עצמו".

לעיני כל ישראל

והנה רבי מאיר עצמו קודש קדשים היה, וודאי לא הוזקק להסרת הטומאה, אלא שביקש להוסיף קדושה על קדושתו וטהרה על טהרתו. וכך, גם בימות

בזה מפרש השם משמואל את לשון הזוהר הקדוש "דכיו עלאה דמטי עליה", אשר יש להבין, מה פירושה של טהרה הבאה על האדם, הרי בכל מקום מצינו כי הטומאה פורחת ובוהו הוא נעשה טהור. אלא, שבחג השבועות זוכים ישראל לטהרה כטהרת מעיין, אשר יש בה טהרה חיובית, ולא רק הסרת הטומאה.

טהרה פנימית

נוסיף מעט נוסף מדילן על דברי השם משמואל. על דרך כלל, אדם ששורה עליו טומאה מכל מין ממיני הטומאות, הרי זה מורה על שייכותו לדבר לא טוב, שצריך להיטהר ממנו. וכגון המצורע צריך להיטהר מן הנגעים, וטמא מת צריך להיטהר מקרבתו ושייכותו אל המת, ומשום כך מוסף עליו גם הזאת מי פרה. וגם הנטמא לשרץ מורה הדבר על פגם בפנימיותו הצריך לטהרה. ואמנם כתב הרמב"ם (הלכות מקוואות פרק יא הלכה יב) כי כל ענייני הטומאה והטהרה מגזירת הכתוב הם, אך אין בזה סתירה כלל לאמור כאן, כי טהרת האדם מן הטומאה מועילה לו גם לרחוץ עצמו מזוהמת החטאים ומן הפגמים, כי הכתם החיצוני יוכיח על הפנימי. וממוצא הדברים, כי טומאת זב חמורה היא יותר, ומוכיחה על מחלה רוחנית קשה יותר, ומשום כך הוצרך הזב לטהר עצמו במי מעיין - מים חיים. אך מכל מקום כל ענין הטהרה כך הוא, שתפרח הטומאה על ידי המקוה, ויתחבר אל מקור החיים על ידי המים החיים.

אסיפה ותקוה

מרגלא בפומיה של הרה"ק המהר"ש מליובאוויטש זיע"א (מובא בספ"ק תורת שמואל, תרל"ט ב', מאמר כ"ה), לפרש את לשון המשנה בסוף יומא, "אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרים ומי מטהר אתכם - אביכם שבשמים", כי רואים כאן שני מיני טהרה; האחת נעשה על ידי הקדוש ברוך הוא, והשניה מה שצריכים ישראל לטהר את עצמם. והענין, כי תיבת 'מקוה' סובלת שני פירושים; האחד מלשון אסיפה, כמו בפסוק (בראשית א ט) "יקו המים", והשני מלשון תקוה, כפי שהזכרנו לעיל את הפסוק 'קוה אל ה' לענין התפילה.

והענין, כי לא לחינם נקבע שיעור המקוה על ארבעים סאה, אלא יש בזה רמז למנין הימים בהם ירד הגשם על הארץ בימות המבול, כדי לטהר את העולם מטומאתו. ולאחר ארבעים יום - ותרה התיבה על הארץ, אשר נודע פירושו של רבינו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א כי 'התיבה' אלו תיבות התורה והתפילה, אשר יבוא בהן האדם להתרוממות. אולם ראשית כל נצרכת הטהרה, ומי המבול באו לטהר ולהפריד בין טוב ורע ולבער את הרע מן העולם.

אולם מלבד זה ישנה תוספת טהרה, כי מדרגות מדרגות יש בטהרה. וטהרה זו יסודה בארבעים יום וארבעים לילה שעלה משה רבינו מהר סיני לשמים. כי כאן אין זו רק טהרה מן הטומאה וניתוק ממנה, אלא שהטמא עצמו נהפך לטהור. והנה, גם יום הכפורים בא אחר ארבעים ימי הכנה המתחילים בראש חודש אלול, וכנגד ארבעים הימים האחרונים שהיה משה רבינו בשמים ונתרצה לו הקדוש ברוך הוא, מלבד ארבעים יום האמצעיים שהיו כבעס. וגם זה רמז בארבעים סאה שבמקוה.

ואלו הם שני ענייני המקוה, הראשון לשון תקוה להתעלות כלפי מעלה ולהיפרד מן הטומאה, אך השני משמעו לאסוף את הטומאה עצמה ולרוממה אל הטהרה והקדושה.

ובתורה תיבת 'מים' נמצא את תיבת 'מי', 'ומי מטהר אתכם'. ורמז יש כאן, מ' ראשונה היא ארבעים כנגד הבינה, ו' היא כנגד החכמה, המכוונת כנגד אות 'י' של שם הוי"ה. ומ' אחרונה היא מקוה. כי על ידי יחוד חכמה ובינה זוכין להתעלות למקוה העליונה המטהרת לגמרי אפילו את הטומאה.

עד כאן תוכן דברי המהר"ש. אם כן, כאשר מבקשים אנו לטהר עצמנו בימי הספירה, עלינו לדעת ולהבין את המשמעות הגנוזה בענין הטהרה, ולכן קבעה התורה ללמוד בימים אלו את ענין טהרת המקוה.

ומתוך כך באים לידי מסירות נפש, וזוכים לשמירה עליונה.

טהרת שער החמישים

עתה, לאחר שלמדנו מסירות נפש למקוה מהי, נוכל לגשת ולהבין את עצם ענין המקוה.

ידוע ומפורסם ענין טבילת המקוה בחג השבועות קודם עלות השחר, וכפי שכתבו רבותינו המקובלים זיע"א (שער הכוונות דרושי חג השבועות) כי בזה יקבל אדם על עצמו תוספת קדושה כדי להיכנס לשער החמישים שבקדושה, אשר עליו נאמר (יחזקאל לו כה) "וְזָרְקְתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם".

וכתב בספ"ק ליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ו): "שבועות הוא חסד עליון ורחמים גדולים, וזה בחינת המקוה של שבועות, שהיא בחינת מקוה של שער החמישים, שהוא שער העליון מנון שערי בינה (כמו שכתוב בכוונות שבועות), שהוא בחינות שכל ודעת עליון, בחינת חסד עליון ורחמים גדולים כנ"ל. ועל כן המקוה מושיע בכל הצרות, כמו שכתוב (ירמיה יד ח) 'מקוה ישראל מושיען בעת צרה'. כי הוא חסד עליון, שמושיע מכל הצרות. ועל כן המקוה מטהר מכל הטומאות, כמו שכתוב (יחזקאל לו כה) 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם' וכו'. כי אין יסורין בלא עון וכו' (שבת נה), ועל כן המקוה שמושיע מכל הצרות ומכל היסורים, הוא מטהר מכל הטומאות ומכל החטאים".

אם כן, הטבילה ביום טוב של שבועות מיוחדת היא מאוד, ובספ"ק אמרי נועם כתב שצריך מסירות נפש לטבילה זאת.

טהרת המקוה וטהרת המעיין

בענין זה כתב בספ"ק שם משמואל (במדבר, שבועות תר"ע) יסוד נפלא.

כדי לזכות להרגשת הלב בזה צריך האדם להאיר בלבו את קדושת ימי הספירה, שכן סוף כל סוף ימי מעשה המה, בהם יצא האדם לפעלו ולמלאכתו

ראש דבריו מדברי הזוהר הקדוש (צ"ח: א:), שם נזכרה גודל מעלת הטהרה שזוכין לה ישראל בחג השבועות אחר כל ימי ההכנה ושבועות הנקיים של ימי הספירה, וז"ל: "ומאן דמטי טהור להאי יומא וחושבנא לא אתאביד מניה, כד מאטי להאי ליליא לבעי ליה למלעי באורייתא ולאתחברא בה ולנטרא דכיו עלאה דמטי עליה בההוא ליליא ואתדכי". כלומר, שבלי חג השבועות יש לעסוק בתורה ולשמור את הטהרה העליונה שזוכין לה בזה הלילה.

על כך כתב השם משמואל, כי יש לחלק בין טבילה במקוה מים לטבילה במים חיים.

טבילה במקוה ידועה היא וידועים דיניה, כי יש לטבול בתוך ארבעים סאה מי גשמים הכנוסים למקום אחד, או במים שאובין אשר הוכשרו במי גשמים, אשר כמה שיטות נאמרו בהכשרת מי המקוה, אם על ידי השקה או זריעה, אשר אין כאן המקום להאריך בזה. וכן יש להשיג מפני זחילה, שלא יצאו מים חוצה, אלא יהא המקוה אטום לגמרי, כי מי גשמים מטהרין רק באשבורן - כשאינם נזולים למקום אחר.

אכן, שונים הם דיני טבילה במי מעיין, מים חיים הכשרים גם כשהם זוחלים.

לרוב דיני התורה די בטהרה במקוה, מלבד מטומאת זב ומצורע שצריכים מים חיים. וכבר נסדרו שש מעלות בטבילה בתחילת משניות מקוואות.

ומפרש השם משמואל, כי תכלית המקוה היא בסוד מרע, בהסרת הטומאה, ואילו במים חיים מתחבר האדם לטהרתו הטוב שבמקור החיים, על כן גדולה מעלת טהרתו.

הן אמנם, כי בכל מקוה טהרה ישנו ענין החיבור למים, הנחשב לאדם כביטול ומיתה ולאחריה נוצר מחדש, אך מכל מקום אינו כענין הביטול שבמעייין.

החורף הקשים והקרים ביותר, כאשר הכל היה מכוסה בשלג טובעני ובקרח מחליק, היה יורד לטבול, ובדרך הקצרה דווקא, שכן כל רגע היה נחוץ לו לעבודת הקודש, ולא אבה לבטל מזמנו יותר כשיכול ללכת בזמן קצר.

היה זה מופת גלוי הנראה לעין כל כמעט מדי יום ביומו, ואנשים מקצו ארץ היו באים לחזות בדבר ולהתבשם מזיו קדושתו של רבי מאיר מפרימישלאן, והיו עומדים מרחוק לצפות במעשיו המופלאים, לראותו יורד בזריזות בלא שום חשש ואינו מחלקי.

זדים הליצוני

אך הנה כפי שהיה בזמן ההוא בהרבה עיירות, גם בפרימישלאן היו אנשים שנתפסו להשכלה הארורה, ולא יכלו לסבול את דרך הטהרה והקדושה, במסירות נפש ובחסידות. לא האמינו אותם האנשים בנפלאות הצדיקים, ולא יכלו להודות בזה בשום אופן. אולם מה יעשו, והמצאיות טפחה על פניהם בכל יום, כאשר כל יושבי העיר חזו בעיניהם ברבם הנערץ יורד וטובל, עולה ומסתפג, ולא נעשה עמו דבר, ואיך יוכלו לבאר לעצמם את הענין בדרך הטבע.

מה עשו, החליטו שיעשו כן גם הם, ובזה יוכיחו לכל כי אין כאן דבר על טבעי כלל, אלא כל הרוצה יוכל לעשות כן. וכך הכריזו ואמרו עוד קודם למעשה באוזני שומעיהם, כי למחר מתעתדים הם לעשות כמעשה הרבי.

שמעו החסידים בדבר, ואמרו כי מחר יהיה האות הזה, ובשעה שירד רבי מאיר את ההר, ירדו אותם הפוחזים יחד עמו, ונראה מה יהיו חלומותיהם.

עתה כבר לא יכלו הללו לחזור בהם, ונאלצו לקיים את דבריהם.

שכר על שכר

וכן, למחרת היום, נאספו ובאו כל אותם ארחי פרחי בראש ההר, ויחד עימם באו הרבה מצעירי המקום אשר ביקשו לראות האם באמת יקיימו את הבטחתם. מובן מאליי כי הללו לא היו הולכים כרבי מאיר מפרימישלאן בגדי משי, אלא הכינו להם נעליים טובות ובגדים נוחים המתאימים לטיפוס בהרים. אולם לא הוצרכו ליותר מכמה פסיעות, עד שנתגלגלו מראש ההר ועד רגליו, נתקלו זה בזה וכמעט שלא נעשו אברים אברים. כולם עד האחרון שבהם הגיעו לתחתית ההר חבולים ומוכים, רטובים וקפואים, פצועים וזבי דם, עצמותיהם מכות ושבורות וכל מראיהם אומר כלימה.

כה גדולה היה הבזיון, עד שלא העזו אותם מנוערים לשאת פניהם אל הקהל העומד למעלה. זמן רב שכבו על מיטותם עד שהתאוששו מן המכות הקשות שספגו. וכדאמרי אינשי, מה שעושה האדם לעצמו - לא יוכל איש לעולל לו.

הקשור למעלה - אינו נופל למטה

אכן, הזמן הרב שהיה להם לשכב על משכבם, הועיל להם כדי להרהר במה שעשו ולהבין כי צריכים הם לבקש את סליחת הרבי הקדוש שזלזלו בו. גם סקרנים מאוד היו להבין, כיצד רבי מאיר המבוגר מהם בשנים, ואינו יורד למטה מצויד כפי שהיו הם, יורד כך למטה בכל יום בלי לחוש כלל לסכנה, ורצו לדעת באיזו שיטה נוקט הוא, מה שלא הצליחו הם לעשות. כך נכנסו אל בית הרבי מפרימישלאן, ושטחו את תמיהתם בפניו.

הרבי קיבלם במאור פנים, האזין לדבריהם בקשב וברחמים, וחלילה לא התנשא עליהם. חכמת אדם תאיר פניו, ובקול רגוע, בעינים מאירות המפיקות זיו ונוגה, ענה ואמר: "כאשר קשורים למעלה - אין נופלים למטה".

כך, במשפט קצר ותמציתי זה, פרס רבי מאיר מפרימישלאן את יסוד החיים כולם; כי אדם הקשור במחשבתו בעליונים, אחוז הוא בשורש נשמתו כאדם המחזיק בחבל, וממילא אינו נופל ממדרגתו.

אם כן, יסוד כל היסודות עוד קודם עצם ההליכה למקוה בפועל, הוא בדביקות המחשבה בעליונים,

הרינת המים

בספה"ק **אגרא דכלה** (פרשת בראשית), פירש הרה"ק בעל הבני יששכר זיע"א את הפסוק (בראשית א') "וְלִמְקַנְהָ הַמַּיִם קָרָא יַמִּים", על פי דברי המדרש הנפלאים והנשגבים (שמות רבה טו כב) וז"ל: "כגון בשר ודם שראה גתו מלא ענבים והכריס לבצור, אמרו לו, 'היכן אתה נותן שאר ענבים, בשביל שהגת קטנה', אמר להם 'אני עושה גת שתטול לכל הענבים שבכרם'. מה עשה, רפש הענבים ובעט ראשון ראשון, ואחר כך הביא את הענבים שבכרם, והחזיק הגת כל הענבים. כך היה כל העולם מלא מים במים והארץ שקועה במים, אמר הקדוש ברוך הוא 'ותראה היבשה', אמרו המים, 'הרי העולם אנו מלאים ועד עכשיו צר לנו, להיכן אנו הולכין'. יהי שמו מבורך, בעט באוקיינוס והרגו, וכו', ולמה הרג אותן, שהייתה שהיא מחזיק מאה חיים מחזיק אלף מתים לכך נקרא אוקיינוס ים המות, ועתיד אלקים לרפאתו שנאמר (יחזקאל מז ח) 'אל הימה המוצאים ונרפאו המים'."

כלומר, שעל ידי שבעט הקדוש ברוך הוא במים ונטל את חיותם והרגם, נצטמצם מקומם, כדרך שעשירה בני אדם מתים תופסים מקום כאדם חי אחד.

ומכיון שניתלה חיות מי הים, על כן שוב אינם יכולים לשמש כמים חיים, ובכל מקום שהוצרכו מים חיים אין מי הים כשרים (ראה פרה פרק ח משנה ח), ונקרא האוקיינוס 'ים המוות'.

מים חיים

אמנם לענין מי המעייןות אמרו חז"ל בהמשך המדרש שם: "המשלח מעיינים בנחלים" (תהלים קי ז), כגון בשר ודם שיש לו עקלים של זיתים, כבש את הקורה זה על זה והישמ יורד מלמעלה והשמן יורד מלמטה, כך ההר מכאן וההר מכאן כבושין על המעייןות והן מקטייעין ויוצאין מבין ההרים". וזה טעם טהרת המעייןות וחשיבותם כמים חיים, כי כבר עברו עליהם כל הצמצומים ובלעתם האדמה עד שהוציאתם מזוככים. ואלו הם מי התמצית, מים חיים ולא מתים. הרי כאן פלאי פלאים, מים חיים ומים מתים.

אין מים אלא תורה

והנה כאשר עוסקים אנו בהכנה לחג השבועות ולקבלת התורה הקדושה, יש לנו להביא דבר נוסף מדברי חז"ל, אשר על ידו נבין את מעלת המים החיים וחיותו של כל איש ישראל, כי אין מים אלא תורה (ראה בבא קמא ז).

ידועים דברי הגמרא בברכות (סא:): על רבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ומלמדן תורה, בשעה שגזרה אבלות הרשעה על כך. פגש בו פפוס בן יהודה ותמה עליו מפני מה אינו חושש מאלו אשר ניתנו ישראל בידם.

אמר לו רבי עקיבא: "אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שעמד על גב הנמר ושאל את הדגים לשם מה עליהם לרוץ ולהתרוצץ ולברוח מפני הדייגים, ומפני מה לא יבואו יחד עמו לדור יחד כפי שדורו אבותיהם. אמרו לו, לא פיקח שבחיות אתה אלא טיפש אתה, כי אם במים שהם מיקוח חיותם חוששים הם לחייהם, מחוץ למים שהוא מקום מיתתם על אחת כמה וכמה."

כך אמר רבי עקיבא, אמנם עתה גוזרים עלינו גזירות, אולם בלא תורה אין כלום, אין חיים ואין עולם, כי "אם לא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַיִ" (ירמיה לג ח).

אם כן, עיקר ענין טהרת המים והמקוה הוא בכח התורה הקדושה. וכמה מדרגות בדבר, טהרת המקוה וטהרת מים חיים. ובדומה לזה מכינים ישראל את עצמם לקבלת התורה בטהרה פנימית וחיצונית, ואין זה רק סימנא מילתא, אלא טהרה אמיתית כדיני התורה, אולם גם בתורה עצמה ישנן לדרגות אלו, מקוה ומים חיים.

חלון ראווה

והנה נודע המעשה על המגיד מדובנא, שפעם אחת בחג השבועות התארח אצל רבו הגר"א מוילנא, ובליל

החג פנה המגיד לארון, נטל גמרא בבא בתרא והחל ללמוד, ואילו רבו הגאון אמר תיקון ליל שבועות. ראה הגר"א את תלמידו שאינו אומר 'תיקון', ושאלו, מדוע לא ינהג כמנהגו.

אמר המגיד: "ברשות מורי ורבי, ואמר לפניו משל. מעשה באברך אחד, אשר כמה שנים אחר חתונתו פרש מן התורה, אך גם לא עסק בכל מלאכה, והיה יושב ובטל. שאלו חמיו, מפני מה אינו מתעסק במסחר כדרך העולם. אמר האברך כי אינו יודע בטיב משא ומתן, ומעולם לא נוסה בזאת. אולם חמיו לא קיבל את דבריו, ואמר לו כי יוכל ללכת אל השוק ולראות את מעשי הסוחרים, וכמעשיהם כן יעשה.

הלך האברך וראה חנות גדולה ונאה, ובפתחה ישנו חלון ובו מוצגות מיני סחורות משובחות ויפות, אשר לא תשבע עין מראות.

הלך האברך ושכר לעצמו חנות, והעמיד גם הוא בחלון הראווה כמה מיני בדים של משי שש וארגמן, בתכלית הסדר והנוי, והלך וישב לו בתוך החנות. כך ישב לו כמה וכמה ימים, ואיש לא קנה ממנו מאומה.

בא החתן אל חותנו בטרוניא, ואמר לו שעשה כפי שאמר לו, ועדיין לא הרוויח ולו פרוטה שחוקה. הגיע החתן לבקר את חתנו ולראות את מעשיו והנה החנות כולה ריקה, אין בה סחורה כלל, ורק חלון הראווה מלא בסחורות מכל טוב.

אמר האיש לחתנו, 'חסר דעה, אם החנות מלאה סחורה, מניחים מעט ממנה בחלון הראווה למשוך את לב הלקוחות. אולם לחנות ריקה מכל - חלון ראווה למה?'

תכלית המקוה היא בסוד מרע, בהסרת הטומאה, ואילו במים חיים מתחבר האדם לשורשו הטוב שבמקור החיים, על כן גדולה מעלת טהרתם

סיים המגיד מדובנא את משלו ואמר לגאון: "רבינו הגדול בקי בכל התורה כולה, התנ"ך ושני התלמודים שגורים בפיו, מדרשים וברייתות וכל חלקי התורה פרושים לפניו ומחזורים כשמלה, יחד עם כל פירושי הראשונים והאחרונים. על כן, בחג השבועות עומד רבינו וקורא את התיקון, לטעום מעט מכל חלקי התורה שלומד בכל ימות השנה, כי התיקון בלול מתורה נביאים וכתובים, משניות זוהר ודברי קבלה, אשר אינו אלא דוגמאות לכל הנתון באוצרו. אולם אני, הרי אם אקרא את התיקון אהא דומה לאותו בור שהניח סחורה בחלון הראווה בעוד חנותו ריקה, על כן משתדל אני למלא מעט את אוצרי בדברי תורה, למען לא אבוא להראות פני ריקם."

תורה שבעל פה בתג השבועות

אכן לעומת זאת, כתב הרה"ק רבינו צדוק הכהן מוילובלין זיע"א (פרי צדיק במדבר, לחג השבועות, א-ב), כי עיקר עבודת ישראל בליל שבועות ועיקר העריבות לפניו יתברך הוא בלימוד התורה שבעל פה. כי איתא במדרש (תנחומא כי תשא לו) שידע משה להבדיל בין יום ולילה בהיותו בשמים משום שביום היה הקדוש ברוך הוא לומד עמו תורה שבכתב, ובלילה תורה שבעל פה. כי היום הוא כנגד שם הו"ה שבבחינת תורה שבכתב, ולילה כנגד שם אדנ"י ומדת יראה, בחינת תורה שבעל פה. ומשום כך ענין גדול הוא לעסוק בלילה דווקא בתורה שבעל פה, אשר בזה יזכה האדם לטהרת התורה, וכדאיתא בזוהר הקדוש (ח"ג צח.) "דבעי למלעי בהאי ליליא אורייתא דבעל פה".

ופלא הדבר, כי בימינו דווקא אלו ההולכים בשיטתו של הגאון מוילנא, רגילים לעסוק בלילה בלימוד התורה שבעל פה, ואילו בעדות החסידים נהגו הרבה קהילות לקרוא את התיקון כפי שסידר רבינו האריז"ל. ואמנם, סיים רבינו צדוק שם כי מטעם זה אומרים את התיקון בליל שבועות, אך לא האמירה עיקר, אלא הרגשת הלב, והבינה בדברי התורה.

הכנה דרבה

והדבר ברור, כי אם רוצה האדם לזכות להשגות מופלאות אלו בזה הלילה הגדול והגורא, ליל חג השבועות ומתן תורה, עליו להכין עצמו בהכנה דרבה קודם לדבר, ולנצל את שבעת השבועות כהלכה. שהרי הלילה כולו אינו אלא כמה שעות, ומה כבר יוכל לעשות בשעות אלו. אין כאן אלא קצירת מה שנזרע בכל ארבעים ותשעת הימים הקודמים, והחי יתן אל ליבו.

והנה פירש השם משמואל כי חלוקה טהרת המקוה מטהרת מים חיים, ובכן, האם יש לנו לחפש אחר טבילה במעיין בחג השבועות, הלא ודאי לא לזה המכוון כאן.

חובו של הים

כדי לבאר את הענין, נקדים את דברי הגמרא במסכת פסחים (ק"ח):

וכן איתא שם: "וכדרר רבה בר מרי, מאי דכתיב (תהלים קו ז) 'וימרו על ים בים סוף' - מלמד שהמרו ישראל באותה שעה ואמרו, כשם שאנו עולין מצד אחד - כך מצריים עולים מצד אחר. אמר לו הקדוש ברוך הוא לשר של ים, 'פלוט אותן ליבשה'. אמר לפניו, 'רבונו של עולם, כלום יש עבד שנותן לו רבו מתנה וחוזר ונוטל ממנו?' - אמר לו, 'אתן לך אחד ומחצה שבהן', אמר לו, 'רבונו של עולם, יש עבד שתובע את רבו', אמר לו, 'נחל קישון יא לי ערב'. מיד פלט אותן ליבשה, ובאו ישראל וראו אותן, שנאמר (שמות יד ל) 'וירא ישראל את מצריים מת על שפת הים'. מאי אחד ומחצה שבהן, דאילו בפרעה כתיב (שם פסוק ז) 'שש מאות רכב בחור', ואילו בסיסרא כתיב (שופטים ג) 'תשע מאות רכב ברזל'."

ואכן, כמאיתם שנה לאחר מכן, יצא סיסרא שר צבא יבין מלך כנען למלחמה על ישראל, ומולו עמדו למלחמה דבורה הנביאה וברק בן אבינועם. חילות ישראל קטנים היו לאין שיעור מחילות הכנענים, אולם נאמר להם בנבואה לצאת למלחמה ולא לחשוש, כי הקדוש ברוך הוא הוציא את הכוכבים ממסילותם להילחם בכנענים, ואלו הרתיחו את שריני הברזל של חיל כנען, עד שהוכרחו לירד ולטבול במי הקישון להקר עצמם. אז אמר לו הקדוש ברוך הוא לנחל קישון לשלם את ערבותו, ומיד נטלם הנחל וגרפם לים, וקיבלו הדגים את פרנסתם שהובטחה להם בקריעת ים סוף. באותה שעה פתחו דגים של ים ואמרו (תהלים קיב ז) "ואמת ה' לעולם".

מעטפה מצרים ומעטפה כנען

בדברי חז"ל אלו כבר עסקנו כמה פעמים בארוכה, והרבה יש להתבונן בהם.

ראשית כל, הן ודאי גופות המצרים שפלט הים החוצה אינן גופות הכנענים שגרף נחל קישון אל תוך הים. אלא שבזה יש ליישב כי מצינו שהשושו המצרים והכנענים ברשעתם, כמו שנאמר בתורה בפרשת אחרי מות ייקרא יח א): "כִּמְעֵשֶׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתָם בָּהּ לֹא תַעֲשֶׂוּ וְכִמְעֵשֶׂה אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשֶׂוּ וּבְחֻקֵּיהֶם לֹא תִלְכוּ". והאריך שם רבינו האור החיים הקדוש בדמיון בין מצרים וכנען במעשיהם המכוערים והרעים, אשר מהם הוזהרו ישראל להתרחק כמטחוויו קשת.

אמנם עדיין יש להבין, כי גם המקום שאליו הושלכו גופות הכנענים, לא היה המקום שאליו פלטו גופות המצרים, כי נחל קישון נשפך לים בצפונה של ארץ ישראל, ומה תמורה יש כאן למה שניטל מים סוף.

והנה אמר הרה"ק רבי מנדל מרימנוב זיע"א (מנחם ציון ויקרא, דרושים לפסח) לפרש מה שאמרו במדרש (ילקוט שמעוני שופטים רמז מ"א) כי בשעה שהיה סיסרא הולך לרוחוץ בים היה מעלה כמה דגים בזקנו, כי המתינו הדגים לקיום הבטחת הקדוש ברוך הוא לאכול את סיסרא וצבאו, לכן באו עליו כבר בחייו ריבוי דגים יותר מן השערות שבזקנו.

אך עדיין תמוה, והרי אותם דגים שזכו להבטחה כבר מתו זה כמה שנים, ומה לדגים אלו ולדגים שזכו לקיומם.

העלמת התורה שבכתב אצל המצרים

כאמור, הרבה עסקנו בשאלות אלו ועוד אחרות. אולם כאן נעמוד על נקודה אחת. מפני מה נשלחו הדגים לאסוף את חיל סיסרא מנחל קישון, ולמה לא הטביעם הקדוש ברוך הוא בים עצמו, כשם שטבעו המצרים בים, ומה לנחל את הים.

אלא, יתפרש הדבר על פי יסוד עצום שכותב רבינו צדוק הכהן מלובלין זיע"א בענין זה (רסיסי לילה אות מ"ו). כי חלוקים שש מאות רכב בחור שהיו עם פרעה, לתשע מאות הרכב שהיו אצל סיסרא. כי משה רבינו היה יסוד התורה שבכתב, וכאשר השליכו המצרים את תינוקות ישראל אל היאור, ביקשו להעלים בזה את אור התורה שבכתב.

ובאמת גם לדור המבול היתה שייכות לקבלת התורה שבכתב, אלא שקלקלו מעשיהם, ולכן הביא עליהם הקדוש ברוך הוא מבול של מים, שגם הוא מענין מתן תורה שנמשלה למים, אלא שמכיון שהפסידו את מי התורה נידונו ברותחין ולקו במים הזידונים של המבול.

בדומה לזה גם המצרים ביקשו לאבד את התורה שבכתב מישראל, לכן נידונו ונענשו בדבר אשר זדו עליהם וטבעו בים.

בסיסרא נטמן ניצוץ התורה שבעל פה

לעומת זאת, סיסרא היה שייך לענין התורה שבעל פה, שהרי ממנו יצא רבי עקיבא (ראה סנהדרין צו: לגרסת העין יעקב; רב ניסים גאון ברכות כז:), שהיה ראש התורה שבעל פה (ראה סנהדרין פו:). ומאחר ובסיסרא היה טמון אותו ניצוץ קדוש של רבי עקיבא, בוודאי היתה התורה שבעל פה שבויה אצלו.

מטעם זה נשטפו חילות סיסרא לנחל דווקא, כי נחל נוצר ממי גשמים וממים נובעים. ואם רבו הנוטפים על הזוחלים, אז פסול הוא לטבילת מעיין, כי מימיו נמשכים, ורק אם יבואו המים למקוה ויעמדו שם באשבורן אז יהיה כשר לטבילה. אך אם עיקר המים הם נובעים מן האדמה, אז כשר הנחל לטבילה גם בזוחלין.

כל הנחלים הולכים לים, ולמקוה המים קרא ימים. ים דינו כמקוה ולא כמעין אף שכשר בזוחלין, כי מכל מקום אינו מים חיים ופסול לטבילת זב ומצורע ולמילוי מים לאפר פרה. אבל נחל כשר בזחילה.

שלוש מדרגות הטהרה

אמור מעתה, כי המקוה הוא כתורה שבכתב, שנמשלה למים שבבחינת ים, ומשום כך פסול המקוה כשמימי זוחלין, שכן מקוה הוא מקום המים - מקום התורה, ואין לצאת חוץ למחיצתו. אמנם אף על פי שהים הוא עלמא דאיתכסאי, שאין אדם יודע מה שיש בתוכו, וזהו עולם התורה שבכתב, מכל מקום אל הים נובעים מי הנחלים שהם משל לתורה שבעל פה, כי על ידי ים התורה שבכתב יבוא האדם לנחלי התורה שבעל פה.

אם כן שלוש מחלוקות בדבר: מעיין הוא מים חיים, והוא התורה שבעל פה; ים הוא כמקוה, כנגד התורה שבכתב; והנחל מקורו מסופק, אם ממי גשמים או ממי מעיינות, לכן הוא ממשיך אל הים, ומחבר בין שתי התורות, כי ים התורה שבכתב הוא יסוד התורה שבעל פה ומקורה, והכל כלול בתורה שבכתב.

זה ענין מספר שש מאות רכב בחור שהיה לו לפרעה לעומת תשע מאות לסיסרא. כי בעל התורה שבעל פה, יש לו שש מאות התורה שבכתב שהוא מקורה, אם כן שש מאות הוא התורה שבכתב - הכלולה גם מן התורה שבעל פה, שהיא חציה, כמנין שלוש מאות. ותשע מאות הוא התורה שבכתב הכוללת, עם התורה שבעל פה כשהיא בפני עצמה.

טהרת התורה

וכבר הבאנו למעלה את דברי השרף מקאצק, כי דף גמרא עם תוספות מטהר כמקוה. כי אין מים אלא

תורה, ובחג השבועות זוכים ישראל לטהרת מים חיים, בחינת נחל שהוא תורה שבעל פה.

זהו פשר הכפילות 'לפני מי אתם מיטהרים ומי מטהר אתכם', 'מלי הוא חמישים, כי שתי טהרות יש כאן, טהרת המקוה בכל מ"ט הימים, וטהרת המעיין ביום החמישים.

מים בוכים

שתי בחינות אלו גם מים עליונים ומים תחתונים, אשר על המים התחתונים אמרו חז"ל (הובא ברבינו בחיי ויקרא ב יג) כי מים בוכים הם, שבוכים ואומרים "אנן בעיין למהוי קדם מלכא" (ראה תיקוני זוהר הקדוש תקונא חמישאה דף יט:), ואכן זוכים להתקרב ולעלות על גבי המזבח במלח שעל הקרבנות ובניסוך המים (וראה מה שהארכנו בזה במאמרנו לפרשת ויקרא). וזו בחינת אתערותא דלתתא שישנה לישראל, וזה ענין 'למקוה המים קרא ימים'.

כוונת המקוה

והנה בספה"ק בעל שם טוב על התורה (פרשת יתרו אות י"א) הובאו כוונות המקוה מרבינו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, כי 'תשב' אותיות 'שבת', ובכח קדושת השבת יוכל אדם לזכות לכפרה ותשובה, שהרי "כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחליין לו" (שבת קיח:), וכדי לזכות למחילה צריך

אף על פי שהים הוא עלמא דאיתכסאי, שאין אדם יודע מה שיש בתוכו, וזהו עולם התורה שבכתב, מכל מקום אל הים נובעים מי הנחלים שהם משל לתורה שבעל פה, כי על ידי ים התורה שבכתב יבוא האדם לנחלי התורה שבעל פה

אדם להכין עצמו בקדושה ובטהרה, בטבילה במקוה בכל ערב שבת.

וכן הוא סדר הכוונה: ראשית כל יש לשוב בתשובה, לעזוב את החטאים ולהסיר את הפסולת, ולמסור את הנפש על טהרת המקוה.

וכאשר טובל, יכוון האדם בשם אדנות בסוד הדיבור, שם הוי"ה בסוד הקול, ושם אהי"ה בסוד המחשבה, ושלושת שמות אלו יחד עולים קי"ב, ראשי תיבות 'יחוד ברכה קדושה', וכמנין 'הוי"ה אלהים'. ויכוון ש'מקוה' עולה בגימטריא קנ"א, שהוא שם אהי"ה במילוי ה"הי"ן - 'אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה', שהוא השם של המקוה. ועוד הרבה כוונות הוזכרו שם, יקחם המעיין ממקור הדברים.

הדבק אל הטהור - טהור

על הפסוק בפרשת תזריע (ויקרא יב ז) וְנִטְהַרְתָּ מִמֶּקֶר דְּמִיָּה, כתב בספה"ק דגל מחנה אפרים בזה הלשון: "והנה חנני ה' בזה ברחמיו וברוב חסדיו על פי שקבלתי מחכמי ישראל שהיו אצל אדוני אבי זקני זללה"ה, שגדולי הדור הם יכולים לטהר נשמות ישראל המטונפות מכל ליכלוך טומאת זוהמת עבירות רחמנא ליצלן, ובהם תלוי כל עיקרי הטהרה". וכוונתו כמובן לזקנו הגדול רבינו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א.

ופירש שם לפי זה את הפסוק (ירמיה יז יג) מִקְנָה יִשְׁׁרָאֵל ה", כי נסדרו כאן שלושה מיני טהרה: הראשון הוא המקוה עצמו, המטהר מכל טומאה. השני אלו גדולי ישראל שהם במדרגה גדולה בבחינת 'ישראל', שהוא אותיות 'לי ראש', שגם הם יכולים לטהר. כי באמת יפלא כיצד מועילה טבילה במים לטהר כתם רוחני, הרי לא די בנקיון הגוף. אלא פירש הרמב"ן כי מים הם בבחינת חסד, וכשנכנס אדם למימי החסד

ששורשם בחכמה ודעת מיד הוא נטהר. אם כן על אחת כמה וכמה שהמקשר עצמו עם גדולי התורה שיש בהם חכמה ודעת בבחינת ישראל, שמטהרים אותו מכל טומאה. והטהרה השלישית היא ה' יתברך בעצמו, כי בכל מקום שנמצא הוא יתברך שורה הטהרה, כמו שדרשו חז"ל (ברכות טז) על הפסוק האמור בברכת בלעם (במדבר כו ד) "כִּנְחָלִים נְטִיּוֹ כְּנַגַּת עֲלֵי נְהַר פְּאֵהִלִים נָטַע ה' פְּאֵרִזִים עֲלֵי מִים": "למה נסמכו אהלים לנחלים וכו', לומר לך, מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה - אף אהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות". ואהלים היינו אהלי תורה ותפילה, בחינת 'ששכר באהליך', כאשר יושבים באהלי שם ועבר, כיעקב איש תם יושב אהלים, ובזה זוכים לטהרה כנחל ממקור המים החיים.

ומוסיף הדגל מחנה אפרים וכותב, כי אפשר לומר שכל הפסוק מדבר בבעל התשובה הצריך לטהרה, כי כשאדם חוטא קומתו נכפפת, אולם כששב בתשובה זוכה לזקיפת קומה, ו'מקוה' אותיות 'קומה', ואחר כך מוסיף ונעשה כישראל, להתחבר לצדיקים ולחכמי ישראל, ולבסוף זוכה לבחינת מקוה ישראל ה', וטהרה כנסת ישראל ממקור דמיה - טהרה ממקור ישראל.

רופא ותלמיד

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זיע"א שפעם אחת חלה ונפל למשכב, והגיע לבקרו הרופא הצדיק הרה"ק רבי חיים דוד מפייטרוקוב זיע"א ששב בתשובה שלימה ונעשה רבי, והיה מקורב אצל הרבי מקאזמיר. ולאחר שבדק אותו ורשם תרופות בעבורו הזהיר רבי חיים דוד את רבי יחזקאל כי חלילה לו מלטבול במקוה, כי הדבר מסוכן לבריאותו.

לא ידע רבי יחזקאל מה יעשה, כי איך יוכל לוותר על טהרת המקוה, ומאיך רחש כבוד רב לדברי הרופא הצדיק ולא רצה לעשות כנגד הוראתו.

אחר זמן שוב ביקש רבי יחזקאל מרבי חיים דוד לבוא ולבקרו, ולאחר הביקור ביקש הרופא שישלמו לו את שכרו, בעבור הזמן שהוציא כאן.

אולם לאחר מכן לא שב רבי חיים דוד לביתו, אלא מצא מקומו בין 'יושבים' בבית המדרש. ולפליאת שואליו, כיצד פתאום עיתותיו בידו, והרי על ביקור נוסף ביקש כסף, ופתאום זמנו מצוי לו לשבת כאן כמה שבועות. השיב כי כאן הוא יושב כחסיד, ורק על תרופות הוא נוטל שכר.

מכיון שנשאר רבי חיים דוד במקום, לא ידע רבי יחזקאל להשית עצות בנפשו, כיצד ילך למקוה בלא שישים הרופא לב למעשיו.

מה עשה, השכים קום בעוד לילה והלך אל המקוה, בתקוה ששם לא ימצאהו. אולם כאשר נכנס אל המקוה, ראה את רבי חיים דוד שגם הוא טובל בשעה זו, וכשהבחין בו הרופא הצדיק - חייך לעומתו.

שאלו רבי יחזקאל: "מה לך מחיין?". - אמר רבי חיים דוד: "ראה נא רבי, את דברי אמרתי לפי תורת הרפואה, כי בדרך הטבע מסוכנת היא הטבילה, וחובתי לומר כי יש לשמור על הבריאות. אולם אליבא דאמת הרוחנית שבעולם, יודע גם אני כי לא יתכן שתצמח כל רעה מן הקדושה שבמקוה. כאשר הזמין אותי הרבי כרופא - אמרתי את דעתי לפי חכמת הרפואה, אולם כאן אני עומד כחסיד, ואם הרבי טובל - ודאי נכון וטוב הוא הדבר, ולא יתכן דבר טוב מזה".

אם כן, בימים האלה מכינים אנו את עצמנו להתקדש ולהיטהר לקראת היום הגדול בו קיבלנו את התורה, ומקבילים אנו את התורה מחדש בכל שנה ושנה. ביום זה, 'בקול שופר עליהם הופעת', כי ביום מתן תורה תקע הקדוש ברוך הוא בשופר הנעשה מן הקרן השמאלית של אילו של יצחק אבינו. על כן מקווים אנו, כי אותה הכנה, התקדשותם והיטהרותם של ישראל בימים אלו, תהיה גם הכנה ליום היובל האמיתי, בו נזכה לשמוע קול שופר גדול מן הקרן הימנית, ובאו האובדים מארץ אשור והנדחים מארץ מצרים, בבוא האולה השלימה במהרה בימינו, אמן.